

LATVIJAS REPUBLIKAS SATVERSMES TIESAS KOLĒGIJA

Jura Alunāna iela 1, Rīga, LV 1010

Tālrunis: 67830735, 67210274 Fakss: 67830770

LĒMUMS PAR LIETAS IEROSINĀŠANU

Rīgā

2012. gada 29. jūnijā

Satversmes tiesas 2. kolēģija šādā sastāvā: kolēģijas priekšsēdētāja Aija Branta, tiesneši Kristīne Krūma un Uldis Ķinis,

kolēģijas sēdē izskatījusi Satversmes tiesā saņemto pieteikumu par lietas ierosināšanu (ieteikums Nr. 100/2012), ko iesniedzis Latvijas Republikas tiesībsargs (turpmāk – Pieteikuma iesniedzējs),

konstatēja:

1. Pieteikuma iesniedzējs lūdz Satversmes tiesu atzīt Ceļu satiksmes likuma 43.⁶ panta:

1.1. otro daļu par neatbilstošu Latvijas Republikas Satversmes (turpmāk – Satversme) 91. pantam;

1.2. trešo un piekto daļu par neatbilstošu Satversmes 1. un 92. pantam;

1.3. septīto un astoto daļu par neatbilstošu Satversmes 92. pantam.

2. Ceļu satiksmes likuma 43.⁶ panta otrā daļa paredz, ka par pārkāpumu, kas fiksēts ar tehniskiem līdzekļiem (fotoiekārtas vai videoiekārtas), neapturot transportlīdzekli, piemēro tikai vadītājam paredzēto minimālo naudas sodu;

panta trešā daļa nosaka administratīvā pārkāpuma protokola – lēmuma sastāvdaļas gadījumā, kad pārkāpums, neapturot transportlīdzekli, fiksēts ar tehniskiem līdzekļiem (fotoiekārtas vai videoiekārtas);

panta piektā daļa noteic, ka protokolu – lēmumu ne vēlāk kā triju darbdienu laikā pēc tā pieņemšanas nosūta transportlīdzekļa reģistrācijas apliecībā norādītajam turētājam vai, ja turētājs nav norādīts, – transportlīdzekļa īpašniekam (valdītājam). Ja pārkāpums izdarīts ar transportlīdzekli, kas pastāvīgi reģistrēts ārvalstī, bet tā izmantošanai Latvijā šā likuma 9. panta piektajā daļā noteiktajos gadījumos ir saņemta atļauja, protokolu – lēmumu nosūta personai, kura saņēmusi atļauju. Ja pārkāpums izdarīts ar

transportlīdzekli, kas nodots tirdzniecībai (tam uzstādītas tirdzniecības valsts reģistrācijas numura zīmes vai transportlīdzeklis reģistrēts tirdzniecības reģistrā), protokolu – lēmumu nosūta komersantam, kurš veic attiecīgā transportlīdzekļa tirdzniecību. Protokols – lēmums ir derīgs bez sodu piemērojušās amatpersonas paraksta. Protokols – lēmums stājas spēkā septītajā dienā no tā nodošanas pastā;

panta septītā daļa paredz: ja uzliktais naudas sods nav samaksāts Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodeksā noteiktajā termiņā, transportlīdzekļu un to vadītāju valsts reģistrā vai traktortehnikas un tās vadītāju informatīvajā sistēmā izdara atzīmi par aizliegumu līdz naudas soda samaksai veikt valsts tehnisko apskati transportlīdzeklī, ar kuru izdarīts pārkāpums, un reģistrēt to transportlīdzekļu un to vadītāju valsts reģistrā vai traktortehnikas un tās vadītāju informatīvajā sistēmā. Šādu atzīmi par aizliegumu veikt tehnisko apskati transportlīdzeklī neizdara vai arī izdarīto atzīmi dzēš, ja tiek konstatēts, ka pārkāpuma izdarīšanas brīdī transportlīdzeklis nav atradies īpašnieka (turētāja, valdītāja) valdījumā citas personas prettiesisku darbību dēļ;

savukārt panta astotā daļa noteic: ja par pārkāpumu, kas fiksēts ar tehniskiem līdzekļiem (fotoiekārtas vai videoiekārtas), neapturot transportlīdzekli, uzliktais naudas sods nav samaksāts Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodeksā noteiktajā termiņā, tas piedzenams no transportlīdzekļa reģistrācijas apliecībā norādītā turētāja vai, ja turētājs nav norādīts, – no transportlīdzekļa īpašnieka (valdītāja), izņemot gadījumu, kad pārkāpuma izdarīšanas brīdī transportlīdzeklis nav atradies īpašnieka (turētāja, valdītāja) valdījumā citas personas prettiesisku darbību dēļ.

3. Saskaņā ar Satversmes tiesas likuma 16. panta 1. punktu prasījums izvērtēt likuma atbilstību Satversmei ir piekritīgs Satversmes tiesai.

4. Satversmes tiesas likuma 17. panta pirmās daļas 8. punkts noteic, ka tiesības iesniegt pieteikumu par lietas ierosināšanu ir „tiesībsargam, ja institūcija vai amatpersona, kas izdevusi apstrīdēto aktu, nav tiesībsarga norādītajā termiņā novērsusi konstatētos trūkumus”. Līdzīgi arī Tiesībsarga likuma 13. panta 8. punkts paredz: „Tiesībsargam ir tiesības iesniegt pieteikumu par lietas ierosināšanu Satversmes tiesā, ja iestāde, kas izdevusi apstrīdamo aktu, nav tiesībsarga norādītajā termiņā novērsusi konstatētos trūkumus.”

5. Pieteikuma iesniedzējs ar 2011. gada 26. maija vēstuli ir vērsies pie Latvijas Republikas Saeimas (turpmāk – Saeima) priekšsēdētājas, lūdzot Saeimu līdz 2011. gada oktobrim novērst Pieteikuma iesniedzēja konstatētos trūkumus Ceļu satiksmes likuma 43.⁶ pantā.

Tā kā uz Saeimas priekšsēdētājai adresēto Pieteikuma iesniedzēja vēstuli netika saņemta atbilde, 2011. gada 17. novembrī un 20. decembrī Saeimai tika nosūtītas atkārtotas vēstules. Arī tajās norādīts uz nepieciešamību ietvert Ceļu satiksmes likuma 43.⁶ pantā tādu tiesisko regulējumu, kas atbilstu Satversmei.

Savukārt Saeimas Tautsaimniecības, agrārās, vides un reģionālās komisijas 2012. gada 11. janvāra sēdē tika nolemts neatbalstīt Pieteikuma iesniedzēja priekšlikumus par nepieciešamību grozīt Ceļu satiksmes likuma 43.⁶ pantu.

Tādējādi Satversmes tiesas kolēģija atzīst, ka Pieteikuma iesniedzējs ir tiesīgs iesniegt Satversmes tiesā pieteikumu par lietas ierosināšanu saskaņā ar Satversmes tiesas likuma 17. panta pirmās daļas 8. punktu un Tiesībsarga likuma 13. panta 8. punktu un lūgt izvērtēt Ceļu satiksmes likuma 43.⁶ panta normu atbilstību Satversmei.

6. Pieteikumā ir sniegts lietas faktisko apstākļu izklāsts, kā arī juridiskais pamatojums Ceļu satiksmes likuma 43.⁶ panta trešās, piektās, septītās un astotās daļas iespējamai neatbilstībai Satversmes 92. pantam. Pieteikums šajā daļā atbilst arī pārējām prasībām, kas noteiktas Satversmes tiesas likuma 18. pantā.

6.1. Pieteikumā norādīts, ka Ceļu satiksmes likuma 43.⁶ panta trešā un piektā daļa neatbilstot Satversmes 1. pantam, citastarp labas pārvaldības un taisnīguma principiem. Pieteikuma iesniedzējs par Satversmes 1. panta pārkāpumu uzskata to, ka Ceļu satiksmes likumā ir ietvertas speciālās tiesību normas iepretim Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodeksam, kā arī to, ka Ceļu satiksmes likuma 43.⁶ panta trešā un piektā daļa neparedz pienākumu identificēt attiecīgā administratīvā pārkāpuma patieso izdarītāju.

Pieteikuma iesniedzējs, pamatojot Ceļu satiksmes likuma 43.⁶ panta trešās un piektās daļas iespējamo neatbilstību Satversmes 1. pantam, atsaucas uz Eiropas Savienības Līgumu par Konstitūciju Eiropai, kā arī atsevišķiem Eiropas Cilvēktiesību tiesas spriedumiem.

Satversmes tiesas kolēģija savukārt norāda, ka par pieteikuma juridisko pamatojumu nav uzskatāmi starptautisko institūciju nolēmumi lietās, kuru faktiskie un tiesiskie apstākļi ir atšķirīgi, kā arī Latvijai nesaistoši un spēkā

neesoši starptautiskie līgumi. Atsaucoties uz starptautisko institūciju nolēmumiem, tie ir jāvērtē attiecīgā kontekstā, lai korekti konstatētu no Latvijas Republikai saistošajiem starptautisko tiesību aktiem izrietošās valsts starptautiskās saistības un to apmēru.

Turklāt, kā Satversmes tiesa jau ir atzinusi, Satversmes tiesas likuma 16. pants noteic, ka Satversmes tiesa izskata normatīvo aktu vai to daļu atbilstību augstāka juridiskā spēka tiesību normām, bet tās kompetencē neietilpst vienāda juridiskā spēka tiesību normu savstarpējo pretrunu izvērtēšana. Tādējādi Pieteikuma iesniedzēja argumenti par vairāku likumu normu savstarpējo neatbilstību netiks izvērtēti (*sk. Satversmes tiesas 2011. gada 30. marta sprieduma lietā Nr. 2010-60-01 10.2. punktu*).

Tā kā pieteikumā nav ietverts juridiskais pamatojums Ceļu satiksmes likuma 43.⁶ panta trešās un piektās daļas iespējamai neatbilstībai Satversmes 1. pantam, pieteikums šajā daļā neatbilst Satversmes tiesas likuma 18. panta pirmās daļas 4. punkta prasībām.

6.2. Pieteikumā arī norādīts, ka Ceļu satiksmes likuma 43.⁶ panta otrā daļa neatbilstot Satversmes 91. pantam.

Pieteikumā ietverts prasījums izvērtēt Ceļu satiksmes likuma 43.⁶ panta otrās daļas atbilstību visam Satversmes 91. pantam. Tomēr no pieteikuma izriet, ka tiek apstrīdēta tikai normas atbilstība minētā Satversmes panta pirmajam teikumam, kas nosaka visu cilvēku vienlīdzību likuma un tiesas priekšā. Pieteikumā nav norādīts, ka Ceļu satiksmes likuma 43.⁶ panta otrā daļa paredzētu atšķirīgu attieksmi, kas būtu balstīta uz kādu nepieļaujamu kritēriju.

Satversmes tiesa vairākkārt norādījusi, ka vienlīdzības princips liedz valsts institūcijām izdot tādas normas, kas bez saprātīga pamata pieļauj atšķirīgu attieksmi pret personām, kuras atrodas vienādos un pēc noteiktiem kritērijiem salīdzināmos apstākļos. Vienlīdzības princips pieļauj un pat prasa atšķirīgu attieksmi pret personām, kas atrodas atšķirīgos apstākļos, kā arī pieļauj atšķirīgu attieksmi pret personām, kas atrodas vienādos apstākļos, ja tam ir objektīvs un saprātīgs pamats. Vienlīdzības principam jāgarantē vienotas tiesiskās kārtības pastāvēšana. Tomēr šāda tiesiskās kārtības vienotība nenozīmē nivelēšanu, jo vienlīdzība pieļauj diferencētu pieeju, ja tā demokrātiskā sabiedrībā ir attaisnojama (*sk., piemēram, Satversmes tiesas 2001. gada 3. aprīļa sprieduma lietā Nr. 2000-07-0409 secinājumu daļas 1. punktu un 2005. gada 14. septembra sprieduma lietā Nr. 2005-02-0106 9.1. punktu*).

Lai Satversmes tiesa varētu izvērtēt apstrīdētās normas atbilstību Satversmes 91. panta pirmajam teikumam, pieteikumā bija jānorāda, pirmkārt, kuras personas atrodas vienādos un pēc konkrētiem kritērijiem salīdzināmos apstākļos, otrkārt, vai apstrīdētā norma paredz vienādu vai atšķirīgu attieksmi pret šīm personām un, treškārt, vai šādai attieksmei ir objektīvs un saprātīgs pamats, proti, vai tai ir leģitīms mērķis un vai ir ievērots samērīguma princips (*sk., piemēram, Satversmes tiesas 2011. gada 10. jūnija sprieduma lietā Nr. 2010-69-01 10. punktu un 2012. gada 3. maija sprieduma lietā Nr. 2011-14-03 12. punktu*).

Bez tam Satversmes tiesa attiecībā uz soda piemērošanu atzinusi, ka likumdevējam ir uzdevums panākt pēc iespējas lielāku tiesiskā regulējuma individualizāciju. Tomēr arī tiesiskā regulējuma individualizācijai var būt savas robežas, ko nosaka, piemēram, attiecīgās tiesību nozares prasības. Proti, likumdevējs, izvērtējot visus konkrētās jomas (nozares) apstākļus, ir tiesīgs noteikt tādu tiesisko regulējumu, kas nenodrošina absolūtu individualizāciju un vienādā mērā ir attiecināms uz objektīvi salīdzināmiem, kaut arī atšķirīgiem gadījumiem (*sk. Satversmes tiesas 2008. gada 3. aprīļa sprieduma lietā Nr. 2007-23-01 16.3. punktu*).

Pieteikumā ir norādītas personu grupas, kuras, pēc Pieteikuma iesniedzēja ieskata, atrodas vienādos un pēc konkrētiem kritērijiem salīdzināmos apstākļos, kā arī norādīts tas, ka Ceļu satiksmes likuma 43.⁶ panta otrā daļa paredz atšķirīgu attieksmi pret šīm personu grupām. Tomēr pieteikumā nav sniegts pamatojums tam, vai šādai attieksmei ir objektīvs un saprātīgs pamats, proti, vai tai ir leģitīms mērķis un vai likumdevējs, to nosakot, ir ievērojis samērīguma principu.

Līdz ar to prasījums šajā daļā neatbilst Satversmes tiesas likuma 18. panta pirmās daļas 4. punkta prasībām.

Ņemot vērā konstatēto un pamatojoties uz Satversmes tiesas likuma 20. pantu, Satversmes tiesas 2. kolēģija

nolēma:

1. Ierosināt Satversmes tiesā lietu „Par Ceļu satiksmes likuma 43.⁶ panta trešās, piektās, septītās un astotās daļas atbilstību Latvijas Republikas Satversmes 92. pantam” pēc Latvijas Republikas tiesībsarga pieteikuma (pieteikums Nr. 100/2012).

2. Atteikties ierosināt lietu par Ceļu satiksmes likuma 43.⁶ panta trešās un piektās daļas atbilstību Latvijas Republikas Satversmes 1. pantam un Ceļu satiksmes likuma 43.⁶ panta otrās daļas atbilstību Latvijas Republikas Satversmes 91. pantam.

3. Uzaicināt institūciju, kas izdevusi apstrīdēto aktu, – Saeimu – līdz 2012. gada 29. augustam iesniegt Satversmes tiesai atbildes rakstu ar lietas faktisko apstākļu izklāstu un juridisko pamatojumu.

Lēmums nav pārsūdzams.

Satversmes tiesas 2. kolēģijas priekšsēdētāja

A. Branta